

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πέλοψ ὁ Ταντάλειος ἐς Πῖσαν μολῶν
δοαῖσιν ἵπποις Οἰνομάου γαμεῖ κόρην,
ἐξ ἧς Ἄτρεὺς ἔβλασθεν· Ἄτρεύς δὲ παῖς
Μενέλαος Ἀγαμέμνων τε· τοῦ δ' ἔφυν ἐγώ,
τῆς Τυνδαρείας θυγατρὸς Ἰφιγένεια παῖς, 5
ἣν ἀμφὶ δίνας ἄς θάμ' Εὐρύπος πυκναῖς
αὔραις ἐλίσσων κυνάεαν ἄλα στρέφει
ἔσφαξεν Ἑλένης οὐνεχ', ὡς δοκεῖ, πατήρ

2. Δοαῖσιν ἵπποις: hoort deze bijwoordelijke bepaling bij *μολῶν* of bij *γαμεῖ*? Als je het Grieks leest zonder kennis van de mythologie kies je voor het eerste, maar ken je de mythe dan kies je voor het laatste. De verbinding met *γαμεῖ* is dan zinvol, die met *μολῶν* overbodig. De veiligste oplossing is de bepaling *ἀπὸ κοίνου* bij beide verba te nemen. **3. Ἄτρεὺς:** De gepresenteerde genealogie is: Tantalus, Pelops, Atreus, Agamemnon (+ Menelaus), Iphigenia. Niet vermeld wordt dat Tantalus een zoon was van Zeus en dat Pelops behalve Atreus een zoon Thyestes had die de vader was van Aegisthus, stadhouder van Mycene, minnaar van Clytemnestra en moordenaar van haar echtgenoot, zijn neef Agamemnon. **5. Τυνδαρείας θυγατρὸς:** Clytemnestra, de moeder van Iphigenia, is een dochter van Tyndarus, die bovendien voedstervader was van Helena en de Tyndariden Castor en Pollux. **6. ἣν:** object van *ἔσφαξεν* in vers 8. — *ἀμφὶ δίνας:* de praepositie *ἀμφὶ* wordt met dat. en acc. gebruikt zonder voor de Nederlander voelbaar onderscheid. Kovacs' keuze voor Monks conjectuur (nog niet in Murray's apparaat) is zonder toelichting onbegrijpelijk. **7. ἄς... στρέφει:** In het Grieks is een pronomen relativum als object van een participium geen enkel probleem. Het Nederlands taaleigen laat dat niet toe. De oplossing is het participium *ἐλίσσων* te vertalen met een verbum finitum en het verbum finitum *στρέφει* met een participium of liever een temporele bijzin. **8. ἔσφαξεν Ἑλένης:** emendatie is noodzakelijk omdat het *ἔσφαξ'* Ἑλένης der MSS. metrisch

Ἀρτέμιδι κλειναῖς ἐν πτυχαῖσιν Αὐλίδος.
 ἐνταῦθα γὰρ δὴ χιλίων νεῶν στόλον 10
 Ἑλληνικὸν συνήγαγ' Ἀγαμέμνων ἄναξ,
 τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου θέλων
 λαβεῖν Ἀχαιοῖς τοὺς δ' ὕβρισθέντας γάμους
 Ἑλένης μετελθεῖν, Μενέλεω χάριν φέρων.
 δεινῇ δ' ἀπλοῖα πνευμάτων τ' οὐ τυγχάνων 15
 ἐς ἔμπυρ' ἦλθε, καὶ λέγει Κάλχας τάδε·
 Ὡ τῆσδ' ἀνάσσων Ἑλλάδος στρατηγίας,
 Ἀγάμεμνον, οὐ μὴ ναῦς ἀφορμίσσης χθονὸς
 πρὶν ἂν κόρην σὴν Ἴφιγένειαν Ἄρτεμις
 λάβῃ σφαγεῖσαν· ὅτι γὰρ ἐνιαυτὸς τέκοι 20
 κάλλιστον, ἠΰξω φωσφόρω δύσειν δεᾶ.
 παῖδ' οὖν ἐν οἴκοις σὴ Κλυταιμῆστρα δάμαρ
 τίκτει – τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων –
 ἦν χρὴ σε θῦσαι. καί μ' Ὀδυσσέως τέχναις
 μητρὸς παρείλοντ' ἐπὶ γάμοις Ἀχιλλέως. 25

onmogelijk is. — *ὡς δοκεῖ*: wat is het onderwerp? “Het” of Agamemnon? Zoals het (aan alle omstanders) leek of zoals Agamemnon dacht? Platnauer kiest voor het laatste, Kovacs voor het eerste.

13. *Ἀχαιοῖς*: Lentings *Ἀχαιοῖς* is zo goed als noodzakelijk vanwege *φέρων* in 14, niet *φέρουτες*. — *ὕβρισθέντας γάμους*: ‘de schending van het huwelijk’; dominant gebruikt participium, in het Latijn zeer frequent, in het Grieks ongebruikelijk. 15. *δεινῇ δ' ἀπλοῖα πνευμάτων τ' οὐ τυγχάνων*: “«getting dread non-sailing weather and not getting winds» is impossible” (Platnauer); onmogelijk als feitelijkheid, als voorstelling van de feiten, onmogelijk als vertaling van het Grieks, of onmogelijk Grieks? — *ἀπλοῖα πνευμάτων*: ‘onmogelijkheid om uit te varen omdat de winden niet gunstig zijn’. Geen twijfel dat dit wordt bedoeld, maar staat het er ook? Met Rauchensteins conjectuur (en Barnes’ δ’) is het probleem uit de wereld, maar staat er wrsch. niet (meer) wat Euripides schreef. 16. *ἐς ἔμπυρ' ἦλθε*: ‘nam zijn toevlucht tot vlamwichelarij’.

ἔλθοῦσα δ' Αὐλίδ' ἢ τάλαιν' ὑπὲρ πυρᾶς
 μεταρσία ληφθεῖσ' ἐκαινόμην ξίφει.
 ἀλλ' ἐξέκλεψεν ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου
 Ἄρτεμις Ἀχαιοῖς, διὰ δὲ λαμπρὸν αἰδέρα
 πέμψασά μ' ἐς τήνδ' ὄκισεν Ταύρων χθόνα, 30
 οὗ γῆς ἀνάσσει βαρβάροισι βάρβαρος
 Θόας, ὃς ὠκὺν πόδα τιθεῖς ἴσον πτεροῖς
 ἐς τοῦνομ' ἦλθε τότε ποδωκείας χάριν.
 ναοῖσι δ' ἐν τοῖσδ' ἱερέαν τίθησί με·
 ὄθεν, νόμοισιν οἷσιν ἦδεταί θεά 35
 Ἄρτεμις, ἑορτῆς (τοῦνομ' ἦς καλὸν μόνον·
 τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, τήν θεὸν φοβουμένη)
 [θύω γὰρ ὄντος τοῦ νόμου καὶ πρὶν πόλει
 ὃς ἂν κατέλθῃ τήνδε γῆν Ἑλλήν ἀνῆρ]
 κατάρχομαι μὲν, σφάγια δ' ἄλλοισιν μέλει 40
 [ἄρρητ' ἔσωθεν τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς].
 ἂ καινὰ δ' ἦκει νύξ φέρουσα φάσματα
 λέξω πρὸς αἰδέρ', εἴ τι δὴ τόδ' ἔστ' ἄκος.
 ἔδοξ' ἐν ὕπνῳ τῆσδ' ἀπαλλαχθεῖσα γῆς
 οἰκεῖν ἐν Ἄργει, παρθενῶσι δ' ἐν μέσοις 45
 εὔδειν, χθονὸς δὲ νῶτα σεισθῆναι σάλῳ,
 φεύγειν δὲ κᾶξω στᾶσα θριγκὸν εἰσιδεῖν
 δόμων πίτνοντα, πᾶν δ' ἐρείψιμον στέγος
 βεβλημένον πρὸς οὐδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν.
 μόνος δ' ἐλείφθη στῦλος, ὡς ἔδοξέ μοι, 50
 δόμων πατρώων, ἐκ δ' ἐπικράνων κόμας
 ξανθὰς καθεῖναι, φδέγμα δ' ἀνθρώπου λαβεῖν,
 κὰγὼ τέχνην τήνδ' ἦν ἔχω ξενοκτόνον
 τιμῶσ' ὑδραίνειν αὐτὸν ὡς θανούμενον,
 κλαίουσα. τοῦναρ δ' ὦδε συμβάλλω τότε· 55

τέθνηκ' Ὀρέστης, οὐ κατηρξάμην ἐγώ.
 στῦλοι γὰρ οἴκων παῖδές εἰσιν ἄρσενες,
 θνήσκουσι δ' οὐς ἂν χέρσι βάλωσ' ἐμαί.
 [οὐδ' αὖ συνάψαι τοῦναρ ἐς φίλους ἔχω·
 Στροφίῳ γὰρ οὐκ ἦν παῖς, ὅτ' ὠλλύμην ἐγώ.] 60
 νῦν οὖν ἀδελφῶ βούλομαι δοῦναι χοὰς
 ἀποῦσ' ἀπόντι (ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἄν)
 σὺν προσπόλοισιν, ἃς ἔδωχ' ἡμῖν ἄναξ
 Ἑλληνίδας γυναῖκας. ἀλλ' ἐξ αἰτίας 65
 οὐπω τινὸς πάρεισιν· εἴμ' ἔσω δόμων
 ἐν οἴσι ναίω τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

Aan het vervolg wordt gewerkt

27-02-2015

George J. Winter